

บทที่ 4

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ช่วงชั้นที่ 3

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และดำเนินชีวิตในสังคม เป็นองค์ความรู้ สาระที่ 2 ของกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดแนวความคิดรวบยอดเกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ โดยศึกษาระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีวัฒนธรรม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ศึกษาสถาบันทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคมมุ่งให้เกิดความเข้าใจต่อระบบการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศึกษาการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย และหลักกฎหมายที่สำคัญ องค์ประกอบของกระบวนการยุติธรรม ด้วยความคิดรวบยอดเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

4.1 แนวคิดสำคัญ มีดังนี้

1) ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยและสังคมโลก โดยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในหลักการและคุณลักษณะของสมาชิกที่ดี ในวิถีประชาธิปไตยในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และในสังคมโลก มีส่วนร่วมและปฏิบัติตนตามกระบวนการประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ ในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนสามารถนำหลักคุณธรรมจริยธรรมของการเป็นพลเมืองดีมาเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ

2) การปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบ กติกาของสังคม ทั้งในระดับครอบครัว ห้องเรียน ชุมชน สังคม ระดับประเทศ ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก มีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ปกป้องตนเอง และผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและสังคมโลก

3) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสถาบันทางสังคม ตามสถานภาพ บทบาท อย่างถูกต้องตามบรรทัดฐาน วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ มีค่านิยมที่ดีงาม

ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย และมีวิจรรณญาณในการเลือกรับ วัฒนธรรมและภูมิปัญญานานาชาติอย่างเหมาะสม

4) การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การบริหารงานตาม กระบวนการประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มสังคม การใช้อำนาจ อธิปไตยในการปกครองประเทศ ความสัมพันธ์ของการใช้อำนาจอธิปไตยในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และระหว่างประเทศ ความแตกต่างของระบอบการเมืองการ ปกครองรูปแบบต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองตาม กระบวนการประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2 มาตรฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)

เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการ ดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงได้กำหนดมาตรฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ไว้ดังนี้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)

2.1.1 ตระหนักถึงคุณค่าในความเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ของตนเองและบุคคลอื่นที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และประเทศชาติ

2.1.2 ตระหนักถึงสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะ พลเมืองดีของสังคม และประเทศ เข้าใจความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อคุ้มครอง ปกป้องตนเอง และคนอื่นให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข

2.1.3 เข้าใจระบบสถาบันทางสังคม เห็นคุณค่าในภูมิปัญญา และ วัฒนธรรมไทย ปฏิบัติตนเพื่อรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของ ไทย และประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

- 1) กระบวนการทางประชาธิปไตย
- 2) คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ในระดับประเทศชาติ
- 3) สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคม และประเทศ
- 4) สิทธิมนุษยชนพื้นฐาน
- 5) การจัดระเบียบทางสังคม
- 6) สถาบันทางสังคม
- 7) ความคิด ความเชื่อ จริยธรรม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ
- 8) ความคิด ความเชื่อ จริยธรรม และวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)

2.2.1 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน และวิเคราะห์โครงสร้างระบบการเมืองการปกครองของไทย เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการประสานประโยชน์ตามหลักการ และวิถีประชาธิปไตยบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2.2.2 เข้าใจความเป็นมาหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน รวมทั้งผลของการนำรัฐธรรมนูญมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน และตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องปฏิบัติตนตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

- 1) ระบบการเมืองการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

- 2) การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3) ความเป็นมา หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญและราชอาณาจักรไทย
- 4) สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน
- 5) การปฏิบัติตนตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญและผลของการนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน
- 6) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

4.3 คำอธิบายสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

4.3.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาเรื่องต่อไปนี้ คือ

- 1) การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของตนเองและผู้อื่น ที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น
- 2) การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติและการไม่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
- 3) ลักษณะและความสำคัญของสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองดีของสังคมและประเทศ
- 4) การวิเคราะห์แนวปฏิบัติตามบทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองดีของสังคมและประเทศ
- 5) การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคมและประเทศ
- 6) การวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของการปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพหน้าที่
- 7) ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

8) ลักษณะของสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนา และสถาบันการเมือง การปกครอง องค์ประกอบ บทบาท หน้าที่ แนวทางการปฏิบัติตนของสมาชิก

9) ระบบบริหารราชการแผ่นดินของไทย การปกครองส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง โดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรมของศาสนาที่ตนนับถือมาเป็นแนวปฏิบัติ

11) รัฐธรรมนูญ ความสำคัญ ความเป็นมา หลักการ เจตนารมณ์ และโครงสร้าง

4.3.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาเรื่องต่อไปนี้ คือ

1) การเห็นคุณค่าในการเป็นพลเมืองดี และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของตนเองและผู้อื่นที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์แก่จังหวัดและภาค

2) การวิเคราะห์ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของตนเองและผู้อื่นที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์แก่จังหวัดและภาค

3) การคุ้มครองปกป้องตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

4) ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และชาติ

5) คุณค่าและการปฏิบัติตนในการสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

6) โครงสร้างทางการเมืองการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

7) ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ

8) ระบบบริหารราชการแผ่นดินของไทย และองค์การที่เกี่ยวข้องกับการปกครองไทยและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง

9) บทบาทของตัวแทนปวงชนในระดับท้องถิ่น และประเทศโดยการนำหลักคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันมาเป็นแนวทางปฏิบัติ

10) แนวทางในการทำนุบำรุงรักษาไว้ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

11) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เช่น สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และรัฐสภา

4.3.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเรื่องต่อไปนี้

1) การเห็นคุณค่าในความเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของตนเองและผู้อื่นที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์แก่ประเทศชาติ

2) การวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่นในการเป็นพลเมืองดีที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ

3) การมีส่วนร่วมคุ้มครองปกป้องตนเอง และผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

4) ความหมายความสำคัญลักษณะ และประเภทของกฎหมาย

5) กฎหมายที่เกี่ยวกับตนเองและครอบครัว กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ กฎหมายแพ่งลักษณะครอบครัว

6) กฎหมายเกี่ยวกับลักษณะชุมชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

7) กฎหมายสำคัญของประเทศ กฎหมายอาญาที่ควรรู้ กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ

8) ความแตกต่างของวัฒนธรรมภาคต่าง ๆ ของไทย และประเทศเพื่อนบ้าน

9) หลักการสำคัญและรูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการ

10) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการ

11) ความแตกต่างของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการ

12) ข้อดีและข้อเสียของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการ

13) คุณธรรม จริยธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาในระบบการเมืองแบบต่าง ๆ

14) คุณธรรมการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

15) การปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง การตรวจสอบ การใช้อำนาจของรัฐ คณะรัฐมนตรีและศาล
เนื้อหาสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ของช่วง
ชั้นที่ 3 สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 6 ความคิดรวบยอด สาระที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3

4.4 ความหมายและความสำคัญของคำว่า หน้าที่

คำว่า หน้าที่ หมายถึง กิจที่ควรทำ กิจที่จะต้องทำ ด้วยความรับผิดชอบ (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 1247)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการให้ความหมายของหน้าที่ ว่า คือ ความรับผิดชอบทางศีลธรรมของปัจเจกชน ซึ่งสังคมยอมรับ

จะเห็นว่า หน้าที่เป็นงานที่ต้องทำต้องปฏิบัติเมื่อได้รับมอบหมายและจะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำด้วย

ครู ในฐานะเป็นบุคคลถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียนจักต้องมีหน้าที่และรับผิดชอบอย่างมาก ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกล่าวถึงความสำคัญของหน้าที่ครูไว้ ดังนี้

“...หน้าที่ครูมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นหน้าที่ปลูกฝังความรู้ความคิดและจิตใจเยาวชน ผู้เป็นครูจึงจัดได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการสร้างสรรค์บัณฑิต

อนาคตของชาติบ้านเมือง ครูทุกคนต้องทราบตระหนักในข้อนี้ และต้องทำหน้าที่ของตัว ในทางที่ถูกต้องให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุด ..." (ประเวศพุ่มพวง, 2549 : 54)

4.5 ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม

คำว่า วัฒนธรรม ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า culture พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1,058) ให้ความหมายไว้ว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ หรือ วิถีชีวิตของหมู่คณะในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พ.ศ.2485 ให้ความหมายว่า หมายถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่คณะคิดสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

สุวรรณ เพชรนิล (2524 : 4) ได้กล่าวสรุปความหมายของคำว่า วัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึงทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์ รวมถึงภาษา เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบแบบแผนดำเนินชีวิตที่สังคมยอมรับ สถาบันต่าง ๆ มาตรฐานต่าง ๆ แนวความคิดอุดมคติต่าง ๆ วัฒนธรรมเป็นมรดกสังคมที่รับช่วงสืบทอดมาโดยลำดับ ถ้าไม่มีวัฒนธรรม คนเราเกิดมาได้เหมือนกัน แต่อาจเป็นแบบสัตว์อื่น ๆ เสียมากกว่า แทนที่จะเป็นมนุษย์อย่างที่เห็นอยู่ปัจจุบันวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม ไม่ใช่มรดกวัตถุ เราไม่นำวัฒนธรรมติดตัวมาเกิด แต่เราเกิดขึ้นท่ามกลางวัฒนธรรม และต้องเรียนรู้วัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นกองทุนใหญ่ เป็นสมบัติล้ำค่า ที่บรรพบุรุษได้รักษาไว้ เพราะแน่นอนแล้วว่าเป็นวิถีที่ดำรงของชีวิต

ผ่องศรี จันท้าว และคณะ (2546 : 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัฒนธรรม เป็นแบบแผนหรือวิถีทางในการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละสังคม ซึ่งคนในสังคมสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่ความดีงาม ความผาสุกและเจริญก้าวหน้าสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุงและสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การแต่งกาย ภาษา ศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรม เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ได้สร้างขึ้นและถ่ายทอดสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและต่อไปในอนาคตด้วย

4.6 คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการและพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายของคำที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองต่าง ๆ เช่น รัฐธรรมนูญ สิทธิ สิทธิมนุษยชน การเมือง บทบาท บรรทัดฐาน สถานภาพ ไว้ดังนี้

การเมือง หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในการจัดระเบียบสังคมเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของสังคม มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยรวมทั้งหมดในส่วนของชีวิต ในพื้นที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ อำนาจอันชอบธรรม หรืออิทธิพล และมีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้

บทบาท หมายถึง การกระทำที่สังคมคาดหวังให้ตามสถานภาพที่บุคคลครองอยู่
บรรทัดฐาน หมายถึง ข้อตกลงของสังคมที่กำหนดให้สามารถประพฤติ ปฏิบัติบางที่เรียกบทสถาน สามารถใช้บรรทัดฐานของสังคม เป็นมาตรฐานความประพฤติทางจริยธรรมได้ ซึ่งแยกออกเป็น

ก. วิถีประชา (folkways) ได้แก่ แบบแผนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่สังคมยอมรับ และได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา มักเกี่ยวข้องกับเรื่องการดำเนินชีวิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะไม่มีกฎเกณฑ์เคร่งครัดแน่นอนตายตัว

ข. กฎศีลธรรม หรือจารีต (Mores) เป็นมาตรฐานความประพฤติของสังคมที่มีการกำหนดเกี่ยวกับจริยธรรมที่เข้มข้น ในกรณีมีผู้ฝ่าฝืนอาจมีการลงโทษ แม้ว่าในบางครั้งจะไม่มีเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม

ค. กฎหมาย (Law) เป็นมาตรฐานความประพฤติที่รัฐกำหนดให้สมาชิกของรัฐพึงปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติและกำหนดวิธีการปฏิบัติการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่แต่ละคนครองอยู่ในสถานที่หนึ่ง ในเวลาหนึ่ง
สถานภาพ หมายถึง ฐานะ เช่นราชบัณฑิตยสถานมีสถานภาพเป็นแหล่งค้นคว้าและบำรุงสรรพวิชา หรือตำแหน่ง หรือเกียรติยศของบุคคลที่ปรากฏในสังคม เช่น เขามีสถานภาพเป็นผู้เชี่ยวชาญทางโบราณคดี หรือหมายถึงสิทธิหน้าที่ตามบทบาทของบุคคล เช่น เขามีสถานภาพทางครอบครัวเป็นบิดา

สิทธิ หมายถึง ข้อเรียกร้องของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สิทธิ เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า right หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เช่นบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เขามีสิทธิในที่ดินแปลงนี้ หรือหมายถึง อำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระโดยไม่ได้รับการรับรองจากกฎหมาย

อำนาจ หมายถึง ความสามารถในการบีบบังคับให้สิ่งหนึ่ง (คนหนึ่ง...) กระทำตามที่ปรารถนา

อำนาจ หมายถึง สิทธิ เช่นมอบอำนาจ หรือหมายถึงอิทธิพลที่จะบังคับให้ผู้อื่นต้องยอมทำตาม ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจหรือไม่ หรือตามที่สามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์เช่น อำนาจบังคับตามกฎหมาย อำนาจบังคับบัญชา หรือหมายถึงความสามารถ หรือสิ่งที่สามารถทำ หรือบันดาลให้เกิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ เช่น อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือกำลัง พลัง เช่น อำนาจจิต อำนาจฝ่ายสูง อำนาจฝ่ายต่ำ หรือความรุนแรง เช่นชอบใช้อำนาจ หรือการบังคับบัญชา เช่นอยู่ใต้อำนาจ

ผ่องศรี จันท้าว และคณะ (2546 : 30) ได้กล่าวถึงความหมายของรัฐธรรมนุญและสิทธิมนุษยชนไว้ ดังนี้

รัฐธรรมนุญ คือ กฎหมายที่จัดระเบียบการปกครองบ้านเมือง ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

ในประเทศประชาธิปไตย การปกครองบ้านเมืองไปตาม หลักนิติธรรม คือ ถือว่ารัฐธรรมนุญและกฎหมาย เป็นหลักสำคัญสูงสุดในการปกครองประเทศ ผู้นำประเทศไม่สามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจ แต่จะต้องดำเนินการบริหารประเทศภายในกรอบของรัฐธรรมนุญ

รัฐธรรมนุญในประเทศประชาธิปไตยเป็นรัฐธรรมนุญของประชาชน บทบัญญัติในรัฐธรรมนุญมาจากข้อตกลงร่วมกันของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ

ประเทศไทยของเราก็มีรัฐธรรมนุญของประชาชนเช่นเดียวกับประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ คือ รัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จัดทำขึ้นโดยสภาร่างรัฐธรรมนุญ ซึ่งมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม และได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนชาวไทย

สิทธิมนุษยชน อันหมายถึง สิทธิหรืออำนาจที่คนทุกคนมีในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์สิทธิดังกล่าวนี้ เป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ กล่าวคือ เป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์

มาตั้งแต่เกิด เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในครอบครัว สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการนับถือศาสนา สิทธิในการศึกษา สิทธิในการประกอบอาชีพ เป็นต้น สิทธิเหล่านี้ได้รับการยอมรับในประเทศประชาธิปไตยทั่วไป และได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นการคุ้มครองไม่ให้เกิดการละเมิด ทำให้พลเมืองของประเทศแต่ละคนมีอำนาจในตัวเอง สามารถที่จะคิด พูด และทำสิ่งต่าง ๆ ได้สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และได้รับประโยชน์ที่สมควรจะได้รับในฐานะที่เป็นพลเมืองคนหนึ่ง